

Justerat 2017-12-19**Åsa Lindhagen (MP) och Johan Brege (M)****§ 9****Förslag till Stockholms stads program för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2018-2021**

Dnr 3.1.1-529/2017

Socialnämndens beslut

1. Socialnämnden godkänner förslaget till Stockholms stads program för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2018-2021.
2. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen.

Reservation

Samtliga ledamöter och tjänstgörande ersättare för Moderaterna reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för sitt eget förslag som redovisas nedan.

Ärendet

Förslaget till reviderat program för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2018-2021 syftar till att lyfta fram utvecklingsområden för staden i ANDT-relaterade frågor, med det övergripande målet att Stockholm ska vara en stad fri från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol samt med ett minskat tobaksbruk. Programmet består av sex långsiktiga mål, som följs av delmål och förslag till aktiviteter för programperioden 2018-2021.

I Stockholms stad ska alla invånare ha lika goda möjligheter till hälsa, framtidstro och att skapa sig ett gott liv, oavsett bakgrund. ANDT-relaterade skador drabbar den enskilde och ofta dess närstående. De insatser som gör skillnad inom ANDT-området är frågor och faktorer som ägs och påverkas av flertalet av stadens verksamheter. För ett framgångsrikt arbete krävs en bred samsyn och ett gemensamt ansvar mellan olika aktörer inom stadens verksamheter. Programmets yttersta målgrupp är stadens alla invånare. Programmet har ett särskilt fokus på insatser som handlar om att skydda barn och unga mot eget och andras skadliga bruk av ANDT.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 20 november 2017.

På grund av jäv deltar inte Mia Sundelin (S) i handläggningen av ärendet.

Förslag till beslut

Ordföranden föreslår att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Vice ordföranden Andréa Ström m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar följande

Att förvaltningens förslag till beslut bifalls delvis.

Att därutöver anförs följande

Förvaltningen föreslår att staden ska arbeta aktivt för att nå målet inom det internationella initiativet Tobacco Endgame. Eftersom vi inte ställer oss bakom initiativet delar vi inte heller uppfattning att vi bör arbeta aktivt för att uppnå målen.

Även om initiativet är lovvärt i den mening att man önskar minska andelen i befolkningen som röker och förbättra folkhälsan så är det otydligt och träffar fel på flera punkter, vilket gör att staden inte bör ställa sig bakom.

I ärendet talas omväxlande om Tobacco Endgame och Rökfritt Sverige 2025, men det framkommer inte vad som gäller för det rökfria snuset. Aktörerna bakom kampanjen är inte tydliga på den punkten. Dock står det att läsa i ärendet att även om initiativet fokuserar på cigarrettrökning, så framgår det av bakgrundsbeskrivningen att även snus bör få en egen tidtabell för utfasning.

Initiativet erkänner därmed inte snusets positiva roll för folkhälsan, något som Socialstyrelsen gjorde redan 2005. Faktum är att snus i praktiken anses vara ett av de mest effektiva sätten för att sluta röka. Enligt Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten orsakar rökningen samhällskostnader på 30 miljarder kronor årligen och ca 10 000 – 12 000 dödsfall. Motsvarande siffror från dessa myndigheter rörande snus finns inte att tillgå, vilket inte är konstigt då snusbruk inte har så allvarliga konsekvenser.

Uppskattningsvis har 300 000 personer slutat röka med hjälp av snus. Senast i helgen rapporterade media om forskning som konstaterade att det globalt förekommer noll dödsfall av snus, men drygt sex miljoner dödsfall globalt till följd av rökning. Att då ta de första stegen mot en utfasning även av snuset är därmed kontra- produktivt om man samtidigt hänvisar till folkhälsan. Staden bör inte ställa sig bakom en linje som inte tydligt gör skillnad på rökning och snus, och ska inte heller bidra till att likställa cigaretter och snus.

Vidare är det inte bra för den lokala demokratin att binda sig vid lobbyorganisationers agendor som styrande för verksamheten. Vi anser därmed att Stockholms stad inte bör ansluta sig till organisationer som arbetar med opinionsbildning i syfte att påverka beslut som den politiska organisationen i staden själv kan påverka genom egna målsättningar och beslut.

Slutligen konstaterar vi att det är märkligt att den socialdemokratiskt ledda majoriteten i Stockholms stad i denna fråga fattar rakt motsatt beslut jämfört med den socialdemokratiskt ledda majoriteten i Göteborgs stad.

Beslutsgång

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Vid protokollet

Sigrún Andersdóttir
Sekreterare

Handläggare
Therese Holmkvist
Telefon: 08- 508 43 028

Till
Socialnämnden
2017-12-12

Förslag till Stockholms stads program för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2018-2021

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förslaget till Stockholms stads program för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2018-2021.
2. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Veronica Wolgast-Karlberg
Avdelningschef

Sammanfattning

Förslaget till reviderat program för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2018-2021 syftar till att lyfta fram utvecklingsområden för staden i ANDT-relaterade frågor, med det övergripande målet att Stockholm ska vara en stad fri från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol samt med ett minskat tobaksbruk. Programmet består av sex långsiktiga mål, som följs av delmål och förslag till aktiviteter för programperioden 2018-2021.

I Stockholms stad ska alla invånare ha lika goda möjligheter till hälsa, framtidstro och att skapa sig ett gott liv, oavsett bakgrund. ANDT-relaterade skador drabbar den enskilde och ofta dess närstående. De insatser som gör skillnad inom ANDT-området är frågor och faktorer som ägs och påverkas av flertalet av stadens verksamheter. För ett framgångsrikt arbete krävs en bred samsyn och ett gemensamt ansvar mellan olika aktörer inom stadens verksamheter. Programmets yttersta målgrupp är stadens alla invånare. Programmet har ett särskilt fokus på insatser som handlar

om att skydda barn och unga mot eget och andras skadliga bruk av ANDT.

Bakgrund

Socialnämnden och utbildningsnämnden fick i budget 2017 i uppdrag att revidera stadens ANDT-program, då den förra programperioden sträckte sig till och med 2012. Varje kommun förväntas anta styrdokument som inkluderar ANDT-arbetet och som utgår från den nya nationella ANDT-strategin.¹ Arbetet har genomförts av socialförvaltningen, i samarbete med utbildningsförvaltningen. Arbetet har letts av en styrgrupp, bestående av representanter från:

- Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning
- Skarpnäck stadsdelsförvaltning
- Socialförvaltningen
- Södermalm stadsdelsförvaltning
- Utbildningsförvaltningen

Arbetet har skett i samråd med en arbetsgrupp, bestående av representanter från:

- Arbetsmarknadsförvaltningen
- Idrottsförvaltningen
- Kulturförvaltningen
- Miljöförvaltningen
- Norrmalm stadsdelsförvaltning
- Socialförvaltningen
- Stadsledningskontoret
- Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning
- Utbildningsförvaltningen
- Älvsjö stadsdelsförvaltning

Ett stort antal medarbetare inom staden samt professionella och ideella samverkanspartners har bidragit med input och synpunkter till programmet, framför allt via workshops samt samtal i olika stadsövergripande nätverk. Inför programarbetet har en kartläggning, som beskriver nuläget vad gäller konsumtion och skador av ANDT inom Stockholms stad, tagits fram. Kartläggningen åskådliggör både positiva resultat och utmaningar för staden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor i samråd med utbildningsförvaltningen. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 5 december 2017. Rådet för

¹ Strategi och handlingsplan för ANDT-arbetet i Stockholms län 2017–2020

funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 6 december.

Ärendet

Programmets mål

Programmet syftar till att lyfta fram utvecklingsområden för staden i ANDT-relaterade frågor, med det övergripande målet att Stockholm ska vara en stad fri från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol samt med ett minskat tobaksbruk.

Programmet består av sex långsiktiga mål. Målen formuleras helt i enlighet med målen i regeringens ANDT-strategi för åren 2016–2020 och relaterar också till Stockholms läns regionala strategi och handlingsplan för ANDT-arbetet i Stockholms län 2017–2020.² Överenskommelsen mellan kommunerna i länet och Stockholms läns landsting; Samverkan kring personer med missbruk och beroende, är ytterligare ett viktigt styrdokument som programmet relaterar till.³

Varje långsiktigt mål inleds med en text, som beskriver målområdet, samt prioriterade målgrupper och insatsområden. Under varje långsiktigt mål listas prioriterade delmål. Delmålen baseras på vad som framkommit i kartläggningen om ANDT-situationen i Stockholms stad samt kunskap och forskning inom ANDT-området, tillsammans med prioriteringar gjorda av medarbetare i staden och många av stadens samverkanspartners. Delmålen är tänkta att implementeras i verksamhetsplaner (i ILS) för respektive nämnd och bolag, via mål eller aktiviteter. Då samverkan är mycket betydelsefull vad gäller många av delmålen, anges alltid ansvariga nämnder och den nämnd som har huvud- och samordningsansvar skrivs först. Nämnderna och bolagen kan ta hjälp och inspiration av programmets Förslag till aktiviteter, som finns inlagda i delar av programmet. Dessa förslag till aktiviteter fungerar som några inspirerande exempel och ska inte ses som tvingande eller heller som tillräckliga för att nå måluppfyllelse.

Målgrupper

Programmets yttersta målgrupp är stadens alla invånare. Programmet har ett särskilt fokus på insatser som handlar om att skydda barn och unga mot eget och andras skadliga bruk av ANDT.

² Länsstyrelsen i Stockholms Län Strategi och handlingsplan för ANDT-arbetet i Stockholms län 2017–2020

³ Överenskommelse mellan Stockholms läns landsting och kommunerna i Stockholms län om samverkan kring personer med missbruk/beroende

I programmet återkommer följande målgrupper:

- Barn och unga (0-17 år)
- Unga vuxna (18-25 år)
- Vuxna (26-65 år)
- Äldre (>65år)

Mottagare av programmet är stadens medarbetare som arbetar med och för stadens invånare. Programmet omfattar stadens alla nämnder och bolag.

Programmets innehåll

Programmets innehåll är brett och innefattar tillgänglighetsbegränsande arbete, skydd av barn och unga, förebyggande arbete, tidiga insatser, vård och behandling samt viljeriktningar för samarbetet med andra länder, framför allt inom Europa och EU. Programmet genomsyras av flera viktiga perspektiv, som gäller för alla långsiktiga mål och delmål i programmet: jämlikhetsperspektiv, HBTQ- perspektiv, barnrättsperspektiv samt jämställdhetsperspektiv.

Då ärendet berör och påverkar kvinnor, män, flickor och pojkar, har en jämställdhetsanalys gjorts. Den kartläggning som programmet grundas i beskriver skillnader och likheter mellan kvinnors-, mäns-, flickors- och pojkars konsumtion och skador av ANDT. De långsiktiga målen som finns i programmet genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv. Programmets delmål, samt tillhörande förslag till indikatorer och förslag till aktiviteter är utformade för att bidra till jämställdhet och social jämlikhet.

Fyra bilagor medföljer programmet. En bilaga utgörs av fullängdsversionen av kartläggningen kring konsumtion- och skador av ANDT i Stockholms stad. En bilaga listar begrepp och definitioner. En annan bilaga utgörs av en tabell över programmets alla delmål med tillhörande förslag på indikatorer. Ytterligare en bilaga fungerar som en kunskapsdel, som kan ge stöd i det lokala förebyggande arbetet.

Programmets uppföljning

Programmets delmål ska följas upp av respektive nämnd och bolag under gällande programperiod. För att underlätta uppföljningen innehåller programmet förslag på indikatorer kopplade till några av delmålen. Dessa återfinns i *Bilaga 1.2: Tabell med programmets långsiktiga mål och delmål*. Socialförvaltningen har ett särskilt ansvar i att stötta nämnder och bolag i implementeringen. Programmet ska följas upp i sin helhet år 2021.

Programperiod

Programperioden föreslås vara 2018-2021.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att det är betydelsefullt att revidera stadens tidigare program mot alkohol, narkotika, dopning och tobak. De nyligen framtagna strategierna på nationell och regional nivå har aktualiserat frågan, då landets kommuner förväntas ta fram egna styrdokument i frågan. I staden finns också behov av att ta ett samlat grepp kring de insatser som görs inom ANDT-området.

I staden finns både positiva trender och stora utmaningar vad gäller konsumtion och skador av ANDT. För att minska skadorna, behöver breda generella insatser ske, samtidigt som de grupper av individer som behöver mer insatser också erbjuds detta.

Förvaltningen anser att arbetet kräver en bred samsyn och ett gemensamt ansvar mellan olika aktörer inom staden, då de insatser som gör skillnad inom ANDT-området är frågor och faktorer som ägs och påverkas av flertalet av stadens verksamheter.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner programmet och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Bilagor

- Bilaga 1. Förslag till Stockholms stads program för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2018-2021
- Bilaga 1. 1 Definitioner och begrepp
- Bilaga 1. 2 Tabell med programmets mål samt förslag på indikatorer
- Bilaga 1.3 Kartläggning Stockholms stad 2017, Konsumtion och skador av ANDT
- Bilaga 1.4 Framgångsfaktorer för lokalt förebyggande arbete